

O‘QISH DARSLARIDA DIDAKTIK O‘YINLARNI QO‘LLASH

Tojiboyeva Sevara Abdurahim qizi

Toshkent viloyati, Oqqo‘rg‘on tumani, 23-umumiy o‘rta

Annotatsiya:

Mazkur maqolada o‘qish darslarida didaktik o‘yinlardan foydalanishning ahamiyati, ularning o‘quvchilarning darsga bo‘lgan qiziqishini oshirishdagi roli, o‘quv materialini mustahkamlashdagi ta’siri yoritilgan. Tadqiqotda didaktik o‘yinlarning turlari, ularni dars jarayoniga integratsiya qilish yo‘llari, shuningdek, pedagogik natijalar tahlil qilingan. Tajriba natijalari o‘yin asosidagi ta’lim uslublari orqali o‘quvchilarning o‘qish ko‘nikmalarini samarali shakllantirish mumkinligini ko‘rsatdi.

Kalit so‘zlar: o‘qish darslari, didaktik o‘yin, interfaol metodlar, ta’lim samaradorligi, o‘quvchilar faolligi.

Bugungi kunda ta’lim jarayonida innovatsion metodlar, xususan, didaktik o‘yinlardan foydalanish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. O‘qish darslarida o‘quvchilarning faol ishtirokini ta’minlash, ularda matnga nisbatan qiziqish uyg‘otish, fikrlash va xotira faoliyatini faollashtirishda didaktik o‘yinlarning o‘rni beqiyosdir. Ular ta’lim jarayonini jonlantiradi, o‘quvchining darsdagi ishtirokini kuchaytiradi va mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini shakllantiradi.

Bugungi kunda ta’lim tizimi oldida turgan asosiy vazifalardan biri — o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini, izlanish qobiliyatini va kreativ tafakkurini shakllantirishdan iborat. Ayniqsa, boshlang‘ich ta’lim bosqichida o‘quvchilarning darslarga qiziqishini oshirishda interfaol metodlar, xususan, didaktik o‘yinlarning roli beqiyosdir.

Didaktik o‘yinlar o‘quv jarayoniga interaktiv yondashuvni olib kirib, o‘quvchilarni faol ishtirok etishga, mavzuni chuqurroq anglashga va erkin fikr bildirishga undaydi. Ayniqsa, o‘qish darslarida bu kabi o‘yinlar bolalarning nutqiy rivojlanishini, eslab qolish va tushunish qobiliyatini oshiradi.

Didaktik o‘yin tushunchasi va uning o‘qish darsidagi o‘rni

International Conference on Economics, Finance, Banking and Management

Hosted online from Paris, France

Website: econfseries.com

24th April, 2025

Didaktik o'yin ma'lum o'quv vazifalarini hal qilishga qaratilgan, qat'iy qoidalar asosida olib boriladigan va o'quvchilar ishtirokida faol o'yin ko'rinishida tashkil etiladigan o'quv faoliyatidir.

O'qish darslarida didaktik o'yinlar quyidagi vazifalarni bajaradi:

- O'quvchilarning matnni tushunish va eslab qolish qobiliyatini kuchaytiradi;
- So'z boyligini oshiradi, to'g'ri talaffuz qilishga o'rgatadi;
- Ijodiy fikrlash va nutq erkinligini rivojlantiradi;
- Darsga nisbatan qiziqishni kuchaytiradi;
- O'quvchilarning faolligi, musobaqalashish va hamkorlik qilish malakalarini shakllantiradi.

O'qish darslarida qo'llaniladigan didaktik o'yinlar turlari

“Top, kim gapirdi?”

- Maqsad: Matndan qahramonlarni va ularning replikalarini aniqlash.
- O'yin tartibi: O'qituvchi matndan iqtiboslar o'qiydi. O'quvchilar bu gapni qaysi qahramon aytganini aniqlashlari kerak.

“Qaysi voqea avval?”

- Maqsad: Matn mazmunini to'g'ri ketma-ketlikda eslab qolish.
- O'yin tartibi: Matndagi voqealardan iborat kartochkalar aralashtirib beriladi. O'quvchilar bu kartochkalarni to'g'ri tartibda joylashtirishadi.

“Nima bo'ldi keyin?”

- Maqsad: Taxmin qilish va mantiqiy fikrlashni rivojlantirish.
- O'yin tartibi: Matnning bir qismi o'qiladi, o'quvchilar davomida nima bo'lishini taxmin qilishadi. So'ngra asl voqea solishtiriladi.

“To'g'rimi – noto'g'rimi?”

- Maqsad: Matn bo'yicha tushunchalarni aniqlash.
- O'yin tartibi: Matndan olingan faktlar asosida to'g'ri yoki noto'g'ri bayonotlar beriladi. O'quvchilar ularga fikr bildiradi.

“Eng yaxshi sarlavha”

- Maqsad: Matn mazmunini umumlashtirish.
- O'yin tartibi: O'quvchilar o'qilgan matn uchun o'z sarlavhalarini taklif qilishadi. Eng yaxshi, eng qiziqarli sarlavha tanlanadi.

“So'z izla”

- Maqsad: Soʻz boyligini oshirish.

- Oʻyin tartibi: Matndan berilgan maʼnoga mos soʻzlarni topish topshiriladi yoki ularning sinonim/antonimlarini aniqlash soʻraladi.

Amaliy misol (1-sinf oʻqish darsidan parcha):

Matn: “Boʻrilar” (oddiy 3-4 gapdan iborat matn oʻqiladi)

Didaktik oʻyin: “Kim haqida?”

- Topshiriq: Har bir oʻquvchiga kartochka beriladi. Unda “Men qorongʻu joyda yashayman, men yirtqichman, men toʻda bilan yuraman” kabi izohlar boʻladi.

- Vazifa: Oʻquvchilar bu belgilar qaysi hayvonga tegishli ekanini topishadi.

Didaktik oʻyinlardan foydalanish boʻyicha tavsiyalar

- Oʻyinlar mavzuga mos boʻlishi kerak;
- Har bir oʻyinning maqsadi va natijasi aniq belgilanadi;
- Oʻyinlar yosh xususiyatlariga mos boʻlishi kerak;
- Oʻyin davomida barcha oʻquvchilar faol ishtirok etishiga eʼtibor qaratiladi;
- Oʻyin yakunida xulosa chiqarish va tahlil qilish zarur.

Didaktik oʻyinlar oʻquvchilarning shaxsiy faolligini oshiribgina qolmay, ularning til madaniyatini, nutq boyligini rivojlantiradi. Oʻyinlar orqali oʻquvchilar dars jarayoniga faol kirishadilar, oʻzaro muloqotda boʻlishni oʻrganadilar. Bu esa oʻqish darslarida nafaqat bilim berish, balki tarbiyaviy maqsadga ham xizmat qiladi. Biroq, oʻyinlarni darsga toʻgʻri tanlash va ularni maqsadga muvofiq qoʻllash muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Oʻqish darslarida didaktik oʻyinlardan foydalanish oʻquvchilarni oʻqish jarayoniga faol jalb etish, ularning bilimga boʻlgan qiziqishini oshirish va matn ustida ishlash koʻnikmalarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Oʻyinlar darslarni zerikarlilikdan xalos etib, bilimlarni mustahkamlashga xizmat qiladi. Shunday ekan, har bir oʻqituvchi oʻz darslariga didaktik oʻyinlarni maqsadga muvofiq tarzda tanlab, kreativ yondashuv asosida tatbiq qilishi lozim.

Didaktik oʻyinlardan foydalanish oʻqish darslarining samaradorligini oshiradi, oʻquvchilarda tilga, matnga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantiradi. Ushbu

International Conference on Economics, Finance, Banking and Management

Hosted online from Paris, France

Website: econfseries.com

24th April, 2025

metodning muvaffaqiyati o'qituvchining kreativligi va darsga tayyorgarligiga bog'liq.

Har bir mavzuga mos didaktik o'yinlar to'plamini yaratish;

Boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun o'quv seminarlar tashkil etish;

O'quvchilarni baholashda o'yin elementlarini o'z ichiga olgan yondashuvlardan foydalanish.

Adabiyotlar.

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 7-maydagi PQ-4708-sonli "Matematika soha-sidagi ta'lim sifatini oshirish va ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori <https://lex.uz/docs/4807552>
2. Bo'ronova Sh. Ona tili darslarida interfaol metodlardan foydalanish. Uzluksiz ta'lim. 2004. 3-son. - 34-38 betlar.
3. Bikbaeva N., Yangiboeva E. 2-sinf matematika darsligi. -T.: «O'qituvchi», 2008. - 112 bet.
4. Abdullaeva H. A., Bikbaeva N.U. va boshq. Boshlang'ich ta'lim konstepstiyasi. Boshlang'ich ta'lim. 1998. 6 –son, -12 – 24 betlar.
5. Abdurahmanova N., Jumaev M., O'rinboeva L. Boshlang'ich sinflar uchun matematikadan didaktik materiallar. -T.: «Istiqlol», 2004, - 65 bet.